

Anti-pestprotocol SBO De Driehoek

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. De uitgangspunten van de Driehoek als het over pesten gaat	3
2. Wat wordt onder pesten verstaan?	3
3. Uitleg van rollen die onderscheiden worden bij pesten (pester, gepeste, helper, etc.)	4
4. Mogelijke signalen voor een peestsituatie	5
5. Wat doet de school aan preventie?	6
6. Dagelijks aandacht geven aan een positief klimaat	6
7. Omgangsregels	7
8. Te zetten stappen als er (vermoed wordt dat) gepest wordt?	7
9. Eventueel te verwachten problemen bij de aanpak van pesten	8
10. Contactpersonen en instanties die zich met pesten bezighouden, zowel binnen als buiten de school.	8
11. Informatie voor ouders	8

Inleiding

Pesten is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt.

Iedereen heeft dit wel eens ervaren en weet hoe vervelend dit is.

Soms is pesten makkelijk te herkennen. In de beleving van een kind kan dit meer zijn dan volwassenen herkennen / erkennen of een onderdeel zijn van een grotere problematiek.

Onze school wil én moet een veilige omgeving zijn voor alle leerlingen én teamleden: om te leren, te werken, vrienden te maken en om je prettig te voelen. Je veilig voelen en respect voor een ander hebben zijn belangrijke waarden op onze school. Hier schenken we veel aandacht aan.

Soms vertoont een leerling gedrag, waarbij geen respect wordt getoond voor anderen, of waarbij voor anderen of zichzelf een onveilige situatie ontstaat. We proberen de achterliggende oorzaak van dit gedrag te vinden en aan te pakken. Het negatieve gedrag op zich, bijvoorbeeld agressie en pesten (inhouding, woord en fysiek) is uiteraard niet acceptabel en hier wordt dan ook altijd door school op gereageerd. Een leerling die zich bedreigd voelt, kan altijd een beroep doen op zijn eigen groepsleerkracht. Ook ouders kunnen daarover met school praten. Samen zoeken we naar oplossingen.

In dit protocol wordt beschreven hoe te handelen bij pestgedrag bij onze leerlingen.

Alle geledingen, zoals: bevoegd gezag, medezeggenschapsraad, ouderraad, team en directie, stemmen in met het beleid en het plan van aanpak.

1. De uitgangspunten van de Driehoek als het over pesten gaat

Op De Driehoek voelen leerlingen, ouders en teamleden zich veilig. Wederzijds begrip en respect zijn voorwaarden om samen vreedzaam te leven. Leerlingen, ouders en teamleden weten zich welkom en gewaardeerd. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag.

2. Wat wordt onder pesten verstaan?

Er is nogal eens verwarring tussen plagen en pesten. Bijna ieder kind plaagt wel eens of wordt geplaagd. Beide partijen zijn gelijk aan elkaar. Er is geen echte winnaar of verliezer. Het gaat om een incident en gaat niet altijd over dezelfde persoon. Pesten gaat verder dan plagen.

Pesten heeft een aantal duidelijke kenmerken;

- Pesten is een ongelijke strijd. Er is sprake van een groep tegen een eenling of één tegen één. Het slachtoffer kan, durft of weet er niets tegen te doen.
- Pesten is een groepsproces.
- Er is sprake van een zondebok. Het kind is voortdurend het slachtoffer van pesterijen, zelfs zonder dat daar een directe aanleiding voor is.
- Pesten is agressief. Het pesten is erop gericht om psychisch of fysiek te kwetsen. Vaak hebben pesterijen het doel om iemand te laten voelen dat hij waardeloos is.
- Pesten is schadelijk. De slachtoffers lopen duidelijk psychische of fysieke schade op. Ze verliezen hun gevoel voor eigenwaarde en het vertrouwen in hun omgeving en andere mensen.

3. Uitleg van rollen die onderscheiden worden bij pesten (pester, gepeste, helper, etc.)

Als er in een klas gepest wordt zijn er vaak een aantal standaardrollen die kinderen hebben. Die rollen kun je ook best met kinderen bespreken. Vaak realiseren zij zich niet, dat ze óók een rol spelen bij het pesten, ook al doen ze niets.

Allereerst is er natuurlijk **de gepeste**. Dit kind is degene die zwakker is dan degene(n) die hem pesten. Kinderen denken zelf dat er een reden is waarom ze gepest worden. Ze denken dan aan dingen als: ik ben lelijk, ik heb een beugel, ik heb een bril, enz. Dat blijkt niet te kloppen. De pester zoekt een slachtoffer: bij dat slachtoffer wordt een reden "verzonnen." Er zijn verhalen van bloedmooie, slimme kinderen, die toch slachtoffer waren van pesters. De gepeste lokt het pesten (in de regel) niet uit! Het kan wel zijn, dat het kind verkeerd reageert op het pesten of op andere kinderen die echt willen helpen. Door de continue stress en het groeiende wantrouwen tegen anderen, kan het kind wel verkeerde reacties vertonen. Heel soms komt het voor dat een kind de onzekerheid niet meer aankan (wanneer halen ze weer wat met me uit?) en het pesten op dat moment dan maar zelf "uitlokt" door de pester te provoceren. Er is nu tenminste duidelijkheid.

De pester: De pester wil graag domineren. Hij wil de baas zijn, maar tegelijkertijd wil hij dat anderen hem accepteren. De pester bestaat vaak bij de gratie van anderen. Er zijn meestal een aantal meelopers, die de pester helpen. De pester heeft vaak problemen, bijvoorbeeld thuis of op school. Dat zijn voor hem of haar onoplosbare problemen. Die worden afgereageerd op een zwakker kind. De pester alleen maar straffen zal het probleem dus nooit oplossen. Ook de pester heeft dus hulp nodig. Het komt nog al eens voor dat de pester vroeger zelf gepest werd. Om dit te voorkomen heeft hij deze rol genomen.

De meelopers: zij zijn vaak bang voor de pester. Door mee te doen zorgen ze dat zij in ieder geval geen slachtoffer worden. Ook bewonderen ze de pester soms of willen ze laten zien dat zij óók durven. Door mee te doen horen ze bovendien bij de groep. Ze gaan vaak nog een stapje verder in hun gedragingen dan de pester.

De wegkijkers of buitenstaanders: het grootste gedeelte van je klas. Deze kinderen zien het pesten wel. Ze doen echter niets, uit angst zelf slachtoffer te worden. Als je anoniem briefjes laat invullen met de vraag: "Zie jij wel eens dat er iemand in deze klas gepest wordt?" en met als tweede vraag: "Wie worden er dan gepest?", kun je soms verrassende antwoorden krijgen.

De helper: soms is er een enkel kind dat wèl durft op te komen voor de gepeste. Dit kind gaat wel met het slachtoffer om, ondanks alle moeilijkheden.

De leerkracht: niet vaak genoemd, maar hij of zij heeft wel degelijk een rol in dit geheel. De manier waarop de leerkracht reageert op het pesten, maar ook op de gepeste en de pester kan absoluut invloed hebben.

Hoogleraar sociologie Rene Veenstra zegt ook dat pesten alleen kan worden begrepen als groepsproces. De bijrollen zijn voor de assistent, de meeloper en de buitenstaander. Zij bepalen of, hoeveel en met welke gevolgen er gepest wordt.

4. Mogelijke signalen voor een peestsituatie

Vaak kunnen door middel van goede observaties al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen peestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij de gepeste:

- Het kind heeft blauwe plekken, schrammen, beschadigde spullen en 'verliest' regelmatig eigendommen. Let hier zeker op als het kind normaal gesproken niet slordig is.
- Het kind maakt zich soms het liefst onzichtbaar. Het kind is vaak verdrietig, neerslachtig of heeft stemmingswisselingen met ernstige driftbuien.
- Het kind staat vaak alleen op het speelplein; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en wordt ook niet door andere kinderen uitgenodigd.
- Het kind zoekt veiligheid en gezelschap bij de leerkracht of een andere volwassene.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatst gekozen of blijft over.
- De schoolresultaten worden minder. Het kind presteert onder zijn kunnen.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de eigen fantasie.
- Het kind zorgt ervoor dat het zo laat mogelijk op school komt, vlak voor de bel, en is na schooltijd meteen weer weg of blijft juist extra lang hangen.
- Er ontstaan veel conflicten rondom het kind. De naam van het kind wordt veel genoemd.
- Het kind neemt de slachtofferrol op zich. (het geeft niet, het is gewoon zo)

Signalen bij de pester:

- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het graag het spel wil bepalen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn gedrag ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- De pester is regelmatig brutaal naar jongere/ andere kinderen
- De pester kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig tot geen schuldgevoel.
- Het kind vertoont vaak grensoverschrijdend gedrag.
- Het kind leeft soms een dubbelleven. In de groep braaf en volgbaar, maar tijdens vrije situaties juist het tegenovergestelde.
- Zijn vrienden zijn volgzame meelopers, die wachten op instructie van de pester en gedragen zich vaak op dezelfde manier. Ook zij spreken vaak negatief of kleinerend over andere kinderen.

Bij zowel de 'gepeste' als de 'pester' moet rekening gehouden worden met persoonskenmerken van het kind. Het pesten kan bijv. veroorzaakt worden door een gedrags- of ontwikkelingsstoornissen of er kan sprake zijn van een beneden gemiddeld cognitief functioneren. De hierboven genoemde signalen zijn dus mogelijke signalen, maar beschreven gedrag kan ook een andere oorsprong hebben. Het team van de Driehoek heeft veel expertise op het gebied van gedrags- en ontwikkelingsstoornissen en is derhalve in staat om hierbij aan te sluiten. Signalen zullen altijd serieus onderzocht worden.

5. Wat doet de school aan preventie?

Leerkrachten hebben een voorbeeldfunctie. Het voorbeeldgedrag van de leerkracht is ten aanzien van sociaal wenselijk gedrag van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies worden uitgesproken en niet met geweld wordt opgelost, waar leerlingen in hun eigenheid worden gerespecteerd, waar agressief gedrag van leerlingen, ouders en medewerkers van school niet wordt geaccepteerd en waar leerkrachten duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen. Het team van de Driehoek is erin geschoold om een veilig schoolklimaat voor alle leerlingen vorm te kunnen geven. Gedurende de schooldag wordt hier gericht en continu aandacht aan besteed.

Daarnaast zijn er de volgende preventieve maatregelen tegen pesten:

- duidelijke omgangsregels en duidelijke school-en klassenregels;
- er wordt expliciet aandacht geschonken aan groepsvorming;
- in ieder groep wordt gewerkt met een groepsplan sociaal-emotionele ontwikkeling, gebaseerd op de leerlijn 'sociaal gedrag'.
- het onderwerp pesten regelmatig bespreken in de klas;
- aanbod van lessen gericht op sociale vaardigheden. We gebruiken daarbij het programma 'PAD' (Programma Alternatieve Denkstrategieën), waardoor de kinderen meer zelfcontrole (gaan) ontwikkelen en meer zicht op eigen gevoelens en die van anderen gaan krijgen alsmede sociaal inzicht ontwikkelen en vaardiger worden in het oplossen van problemen.
- in de eindgroep wordt m.b.v. een door de orthopedagoog zelf ontworpen programma structureel aandacht besteed aan sociale vaardigheden en omgang m.b.t. schoolverlaten / overgang naar het voortgezet onderwijs;
- een voor de leerlingen bekend en gemakkelijk toegankelijk aanspreekpunt in de persoon van de vertrouwenspersoon / directeur;
- twee maal per jaar worden kindgesprekken gevoerd; hierin wordt ook specifiek aandacht besteed aan welbevinden, schoolbeleving en omgang met anderen;
- De Driehoek maakt gebruik van ZIEN. Zowel de leerlingen als de leerkrachten vullen 2 maal per jaar de vragen - / observatielijsten in. De gegevens m.b.t. welbevinden hebben een belangrijke signaalfunctie. ZIEN heeft een signaalfunctie m.b.t. pesten en pestbeleving.
- De Driehoek werkt met coöperatieve werkvormen. Coöperatief leren bevordert onder meer de sociale vaardigheden en draagt daardoor bij aan een verbeterde sfeer in de groep.

Daarnaast zijn o.a. de volgende boeken en middelen op school aanwezig welke te maken hebben met pesten en/of sociale vaardigheden en welke ingezet kunnen worden wanneer hier behoefte aan is:

- 'Pesten op school' van Bob van der Meer.
- 'Omgaan met pesten' van Margot Henderson

6. Dagelijks aandacht geven aan een positief klimaat

Er wordt veel aandacht besteed aan het positief klimaat in de school. Bij aanvang van het schooljaar wordt intensief aandacht besteed aan de groepsvorming en staan 'de gouden regels' centraal. Op groepsniveau wordt invulling gegeven aan deze regels. Er worden afspraken met de leerlingen gemaakt hoe zij met elkaar om willen gaan (onderdeel van de methode sociaal emotionele vorming PAD).

De sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen wordt gestimuleerd door wekelijks in de groepen te werken aan de hand van de methode PAD en voorvallen uit de dagelijks praktijk.

Per groep wordt een groepsplan sociaal-emotionele ontwikkeling opgesteld aan de hand van leerlijn 'sociaal gedrag'. Dit plan is leidraad voor het dagelijks handelen van de leerkracht en inrichten van onderwijsleersituaties t.a.v. sociaal-emotionele ontwikkeling en sluit aan bij het ontwikkelingsniveau van de leerlingen.

7. Omgangsregels

De Driehoek heeft een aantal 'gouden regels' welke leidend zijn voor het omgaan met elkaar:

- Veiligheid voor iedereen
- We zijn aardig voor elkaar
- We lossen problemen goed op
- We zijn rustig
- We houden de school en de spullen netjes

Deze regels worden per groep samen met de leerlingen nader ingevuld, passend bij het ontwikkelingsniveau van de leerlingen.

8. Te zetten stappen als er (vermoed wordt dat) gepest wordt?

Ons schoolteam neemt signalen van pesten serieus. Pesten is een probleem van het gepeste kind, het pestende kind, de 'middengroep' (rest van de groep), ouders van beide kinderen en de school.

Wanneer wordt vermoed dat sprake is van pesten of wanneer sprake is van pesten, wordt het zogenaamde vijfsporenaanpak ingezet, hetgeen betekent dat de school:

- steun biedt aan het gepeste kind,
- steun biedt aan de pester,
- waar mogelijk de zwijgende middengroep betreft bij de oplossingen van het pestprobleem,
- steun biedt aan de leerkracht en
- steun biedt aan de ouders.

Groepsleerkrachten melden pestproblemen in de personeelsvergadering en brengen de andere teamleden op de hoogte van de acties en consequenties rond leerlingen. In een plan van aanpak worden altijd afspraken gemaakt tussen de groepsleerkrachten in de school. Middels deze afspraken wordt gezorgd dat, bij het toezicht tijdens de lessen, bij het buitenspelen en dergelijke, sprake is van een consequente aanpak.

Bij twijfel over de vraag of er sprake is van pesten, vindt altijd een nader onderzoek plaats. Wordt tot onderzoek overgegaan, dan zullen ouders van het vermoedelijke slachtoffer en de eventuele dader als eersten en afzonderlijk worden betrokken bij het onderzoek en de vervolgvactiteiten.

Het slachtoffer kan rekenen op hulp van de leerkracht, gericht op weerbaarheid en zelfvertrouwen. Nagegaan zal worden wat dient te gebeuren om zo snel mogelijk een veilige omgeving te realiseren. In een volgend stadium zal worden bekeken of met het slachtoffer het doorlopen van een meer op eigen persoonsontwikkeling gericht traject gewenst is.

Als een leerling gepest wordt zullen we het kind stimuleren (en steunen) om zelf het probleem aan te pakken, in ernstige gevallen van pesten wordt de pester direct aangesproken door de leerkracht.

Er zal een met de mogelijke dader(s) een confronterend gesprek aangegaan worden. Pesten is onaanvaardbaar. Duidelijk wordt gemaakt welk gedrag niet wordt geaccepteerd.

De pester komt voorlopig "onder curatele"; zijn bewegingsvrijheid ten opzichte van het slachtoffer wordt ingeperkt. Deze maatregel is van kracht tot zekerheid over de feitelijke gebeurtenissen is verkregen. Wanneer meer duidelijkheid over de feitelijke gang van zaken bestaat kan als reactie op pestgedrag een sanctionering volgen.

Daarnaast is voor de pester hulp, uitleg en begeleiding noodzakelijk. Pesten is onaanvaardbaar. Het gedrag wordt afgekeurd, niet het kind zelf! Er zal onderzocht moeten worden wat de achterliggende oorzaak is van het pesten is.

- Bij herhaald pesten worden 'op maat' maatregelen genomen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn: een pauze binnen blijven,
- uitgesloten worden van bepaalde activiteiten,
- voor een bepaalde tijd van de dag in een andere stamgroep verblijven,
- bij aankomst op school meteen naar binnen en/of na schooltijd nablijven.

Blijft het pestgedrag voortduren, dan wordt er een gedragscontract opgesteld. De leerling en de leerkracht/directie stellen een aantal gedragsregels op. Het contract wordt door beide partijen ondertekend en regelmatig wordt besproken of het contract wordt nagekomen.

Van de vorderingen en/of niet nakomen wordt verslag gedaan. Ook doorverwijzing naar hulpverleningsinstanties kan tot de mogelijkheden behoren.

Wanneer het gedragscontract niet werkt en het pesten doorgaat kan de procedure tot schorsing/verwijdering in gang gezet worden.

Wanneer er sprake is van pesten zal in de groep gesproken worden met de meelopers / zwijgende middengroep. Zij zullen meegenomen worden in de oplossing en zich bewust gemaakt worden van hun rol. De meelopers worden tevens gehoord wanneer nader onderzoek gewenst is. Ook zij worden in voorkomende gevallen op een confronterende wijze aangesproken. In tweede instantie kan worden besloten tot sanctionering en/of vervolgetraject.

Ouders van pester en gepeste worden betrokken en zullen ondersteund worden.

De schoolmaatschappelijk deskundige of vertrouwenspersoon kan hier zo nodig een rol in spelen.

9. Eventueel te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

Te verwachten problemen zijn dat kinderen elkaar na schooltijd op zoeken, dat het pesten wordt vervolgd via sociale media of dat ouders zich er op een niet wenselijke manier in mengen. Zodra dit het geval blijkt te zijn, wordt het direct opgepakt en bespreekbaar gemaakt. Zo nodig met ondersteuning van de schoolmaatschappelijk deskundige of wijkagent.

10. Contactpersonen en instanties die zich met pesten bezighouden, zowel binnen als buiten de school.

Aanspreekpunt pesten en teven vertrouwenspersoon: Joyce Vermeulen (orthopedagoog)

Veiligheidscoördinator: Inge Westerveld (directeur)

Extern vertrouwenspersoon (CED):

Mevr. Anja Dröge en de heer Ed Olijkan, zij zijn bereikbaar via telefoonnummer: 010-4071599.

Mailadres voor evt zaken(incl klachtzaken en advies): evp@cedgroep.nl.

11. Informatie voor ouders

Voor meer informatie, zie de volgende websites:

www.kinderen.moed.nl

www.pestten.net

www.omgaanmetpesten.nl

www.zwijzenouders.nl/Artikel/Je-kind-wordt-gepest-en-nu-Tips-voor-ouders.htm

Luister naar uw kind en neem het altijd serieus. Zoek contact met school als u vermoedt dat uw kind wordt gepest of pest, zodat we er samen wat aan kunnen doen.